

УДК 625.76+338.512

Іванченко В. О., канд. екон. наук, доц., <https://orcid.org/0000-0003-4014-0780>Печончик Т. І., <https://orcid.org/0000-0003-3093-6822>*Державне підприємство «Державний дорожній науково-дослідний інститут імені М.П. Шульгіна», (ДП «ДерждорНДІ»), м. Київ, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРАХУНКУ ПЛАНОВИХ ВИТРАТ НА УТРИМАННЯ СЛУЖБОВОГО АВТОТРАНСПОРТУ ЗАМОВНИКА ДОРОЖНІХ РОБІТ***Анотація***

Вступ. Ефективне управління дорожнім господарством є особливо актуальним в умовах обмеженого рівня фінансування, оскільки неможливо забезпечити належне фінансування суб'єкта господарювання, за яким закріплено функції служби замовника. Вартості утримання служби замовника, безпосередньо залежить від дотримання чинних нормативно-правових актів при визначенні вартості цих робіт. Одним із аспектів, що формують велику частину витрат служби замовника є утримання службового автотранспорту.

Проблематика. Служби автомобільних доріг в областях (далі САД) є отримувачами і розпорядниками коштів державного бюджету України, що спрямовуються на розвиток та утримання автомобільних доріг загального користування державного значення, а також їх балансоутримувачами цих доріг. Для виконання покладених на них функцій САД у себе на балансі мають автотранспортні засоби, користування якими передбачає ряд витрат, зокрема на паливо та мастильні матеріали, ремонт, технічне обслуговування, заміну шин тощо.

Головним серед етапів формування витрат на утримання службового автотранспорту є процес планування витрат. Планування повинно проводитися виходячи з структури автопарку (власного або орендованого), функціональних обов'язків та обсягів дорожніх робіт. Планування проводять до транспорту, що перебуває на балансі САД, а також для орендованого транспорту. У випадку оренди до вищезазначених витрат додаються ще й витрати на оренду транспортних засобів. Ці витрати повинні бути прогнозованими, обґрунтованими та здійснювати в межах затвердженого кошторису видатків служби замовника.

Мета. Метою статті є висвітлення теоретичних та методичних підходів до розрахунку планових витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт.

Матеріали та методи. Під час написання статті було використано діалектичні методи пізнання, як аналіз та синтез в характеристик складу автопарку та підходів до методів планування витрат, а також індукція, для розкриття деяких аспектів процесу розрахунку планових витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт.

Результати. У роботі висвітлено та охарактеризовано основні підходи до розрахунку планових витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт. Розкрито методологію розрахунку планових витрат на утримання службового автотранспорту.

Висновки. Запровадження у плануванні витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт чіткої методології та аналітичного інструментарію щодо розрахунку усіх необхідних статей видатків для утримання службового автотранспорту встановить реалізацію чіткого механізму розрахунку планових витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт, а також забезпечить автоматизований інформаційно-аналітичний комплекс планування кошторисів видатків, в якому реалізовано ввід інформації та звітність у типові форми та можливість оперативного реагування на зміну складу автопарку, потреб у запасних частинах,

ремонтах чи інших витрат щодо утримання службового автотранспорту та внесення змін до кошторису витрат.

Ключові слова: автотранспорт, витрати, планування витрат, служба замовника, утримання службового автотранспорту.

Вступ

Сучасні тенденції розвитку економічних відносин, посилення конкурентної боротьби за досягнення конкурентних переваг та підвищення ефективності діяльності потребують нових підходів до планування витрат. Ефективне управління дорожнім господарством є особливо актуальним в умовах обмеженого рівня фінансування, оскільки неможливо забезпечити належне фінансування суб'єкта господарювання, за яким закріплено функції служби замовника.

Питанню планування витрат приділяли увагу такі науковці як: Гречко А. В., Матвієнко О. В. в частині стратегічних підходів до управління витратами [1], Унгур'ян К. Д. в частині розкриття теоретичних основ планування витрат [2]. Дослідженням проблем дорожньої галузі щодо планування витрат приділяли увагу Лисенко А. О.; Доломан К. А. [3] та Безуглий А. О., Бібик Ю. М. в частині планування витрат, як складової ціноутворення [4], але незважаючи на значну кількість публікацій залишається нерозкритим питання щодо розрахунку планових витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт.

Витрати, що закладаються для утримання служби замовника, безпосередньо залежать від дотримання чинних нормативно-правових актів при здійсненні такого планування. Тому, на сьогоднішній день, одним із головних питань, щодо оптимізації витрат є питання правильного планування витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт.

Витрати на утримання, обслуговування, експлуатацію автомобільного транспорту складають вагомую частку у кошторисі витрат служби замовника. Основним серед них є витрати на придбання автотранспорту, або його оренда, витрати на паливо-мастильні матеріали та обґрунтування норм їх списання, витрати на запасні частини та додаткове обладнання для автомобілів, витрати на технічне обслуговування тощо. Планування цих витрат є критичним у процесі формування кошторису витрат на утримання служби замовника.

Мета й завдання роботи. Метою статті є висвітлення теоретичних та методичних підходів до розрахунку планових витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт, а завданням є розкриття та характеристика деяких теоретичних та методичних аспектів планування витрат та їх розрахунку.

Основна частина

Основними нормативними актами, що регламентують планування витрат на утримання службового автотранспорту замовниками дорожніх робіт є:

- Цивільний кодекс України;
- Господарський кодекс України;
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- ДСТУ Б.Д.1.1-1:2013 Правила визначення вартості будівництва;
- СОУ 42.1-37641918-050:2012 Порядок визначення вартості капітального ремонту автомобільних доріг загального користування (державного та місцевого значення);
- СОУ 42.1-37641918-085:2012 Правила визначення вартості робіт з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування, мостів та інших транспортних споруд;
- МВ 42.1-37641918-774:2019 Методичні вказівки зі складання кошторису видатків на утримання служби замовника та визначення розміру коштів на її утримання при виконанні робіт з

експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування, та ряд інших положень та інструкцій, що регламентують ті чи інші питання планування витрат.

Планування витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт є частиною витрат, що закладає САД в областях у свій кошторис витрат при обґрунтуванні розміру коштів на утримання служби замовника, що включаються до глави 10 зведеного кошторисного розрахунку вартості робіт з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування державного і місцевого значення. Тому при плануванні таких витрат потрібно керуватися положеннями Методичних вказівок зі складання кошторису видатків на утримання служби замовника та визначення розміру коштів на її утримання при виконанні робіт з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування [5]. В [5] зазначається процедура розрахунку витрат на утримання службового автотранспорту в залежності від чисельності працівників САД, що користуються автотранспортом. Також тут чітко наведено статті кошторису витрат, до складу яких потрібно включати витрати пов'язані з експлуатацією автотранспорту САД (витрати на придбання автотранспорту, витрати на паливо-мастильні матеріали, запасні частини обладнання тощо). Крім цього наведено алгоритм розрахунку кількості водіїв автотранспортних засобів, що обслуговують співробітників відділу якості, технічного контролю та нових технологій для ефективного функціонування САД в областях та вчасного виконання усіх поставлених завдань.

Також при планування витрат на утримання службового автотранспорту служби замовника, потрібно керуватися положеннями [6] і [7] та чітко розрізняти власний автотранспорт та орендований. САД, як бюджетна організація має право здати авто в оренду чи орендувати автомобіль як у юридичної, так і у фізичної особи. Відносини з власником автомобіля оформляються договором оренди транспортного засобу.

Усі витрати пов'язані із експлуатацією автомобілів що є на балансі, повинні бути в межах затвердженого кошторису, а у разі придбання нового автомобіля — не перевищувати граничні суми вартості, затвержені [8]. У ці суми потрібно включати витрати на паливно-мастильні матеріали.

Крім витрат на паливно-мастильні матеріали, потрібно передбачити витрати на ремонт та обслуговування автомобілів. До цієї статті витрат потрібно включити страхування автомобілів та водіїв, придбання запасних частин та обладнання для автомобілів та їх періодичне технічне обслуговування. Також, у відповідності до [9] потрібно до витрат на утримання автотранспорту додати за необхідністю витрати на придбання та заміну шин автотранспорту. Відповідно до [9] в Службі повинні вестися Картки обліку пробігу (наробітку) пневматичної шини по кожному автомобілю, в яких зазначається усі дані щодо шин і їх пробігу за місяць і за період з початку експлуатації.

Отже, ключовим у планування витрат на утримання службового автотранспорту САД в областях є урахування приналежності транспортних засобів (власний чи орендований), нормативів витрат палива, їх технічного стану, планового пробігу та ряду інших факторів, таких як страховки забезпечення обладнанням, дооцінка чи уцінка, тощо.

Відповідно до зазначеного розрахунок планових витрат на утримання службового автотранспорту служби замовника проводиться з урахуванням загальних положень Методичних вказівок зі складання кошторису видатків на утримання служби замовника та визначення розміру коштів на її утримання при виконанні робіт з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування (далі — Методичних вказівок зі складання кошторису видатків).

Розрахунки проводити на автомобілі, які обліковуються на балансі служби замовника або перебувають в її користуванні на підставі договорів оренди, лізингу тощо. Розрахунок планових витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт проводиться окремо для власних та орендованих транспортних засобів.

Усі витрати на утримання службового автотранспорту на наступний плановий період

розраховуються окремо по кожному транспортному засобу та розраховуються окремо для автотранспорту, що обслуговує:

- адміністрацію служби замовника;
- відділ якості, технічного контролю та нових технологій;
- лабораторію з контролю якості виробництва;
- відділ ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, штучних споруд та безпеки дорожнього руху;
- відділ інвестиційно-кошторисної роботи, будівництва, реконструкції та капітального ремонту, відділу підготовки проектно-кошторисної документації та відділу забезпечення землевідведення або інші відділи, що передбачені штатним розписом служби.

Витрати на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт розраховуються в залежності від планових пробігів службового автотранспорту.

Видатки на придбання нового автомобіля можуть включатися до кошторису видатків служби замовника у Розділ 8 «Капітальні видатки». Розмір коштів на покриття цих видатків визначається на підставі обґрунтованих розрахунків, що надаються на перевірку до органу управління відповідно до методичних вказівок зі складання кошторису видатків. Включення видатків на придбання нового автомобіля до кошторису здійснюється після отримання погодження від органу управління.

На кожен транспортний засіб, що перебуває на балансі служби замовника повинно бути заведено картку обліку основних засобів, із занесеною до неї інформацією:

- марка автомобіля;
- рік випуску;
- дата введення в експлуатацію;
- початкова балансова вартість;
- розмір зносу автомобіля;
- розмір уцінки автомобіля;
- розмір дооцінки (в результаті ремонтів чи дообладнання) автомобіля;
- залишкова балансова вартість.

На початку обліку, на основі даних карток обліку основних засобів, актів на списання вузлів, деталей на автомобілі за кожним окремим автомобілем необхідно розрахувати початкову балансову вартість автомобіля.

У відповідності до актів встановлення чи обладнання автомобіля, при потребі сума залишкової вартості збільшується на суму понесених витрат (при обладнанні автомобіля до введення в експлуатацію — початкову вартість автомобіля).

Витрати на оплату праці визначають за встановленими посадовими окладами (тарифними ставками) всіх водіїв, у тому числі за трудовими договорами, а також з урахуванням надбавок, доплат, премій та заохочень, компенсацій та інших грошових виплат, що передбачені законодавством України та Галузевою угодою; винагороди та інші виплати, нараховані працівникам, які не перебувають у штаті установи (організації), відповідно до умов цивільно-правового договору (за винятком суб'єктів господарювання). Орган управління може встановлювати граничний розмір витрат на оплату праці або окремих її складових.

Чисельність водіїв служби замовника приймається згідно затвердженого в установленому порядку штатного розпису.

Планові витрати на придбання паливно-мастильних матеріалів розраховуються виходячи з:

- планового річного пробігу автомобіля;
- норм витрат палива на пробіг автомобіля, що встановлені наказом керівника установи (служби замовника);
- усереднених показників вартості паливно-мастильних матеріалів станом на дату

складання кошторису видатків на утримання служби замовника.

Планові витрати на придбання запасних частин можуть розраховуватися виходячи з:

- усередненої суми витрат на придбання запасних частин за останні три роки по кожному транспортному засобу збільшеної на офіційний прогнозний індекс інфляції планового року;
- офіційного заключення з СТО про технічний стан транспортного засобу із зазначенням номенклатури та вартості запасних частин, які необхідно замінити.

При потребі, необхідно передбачити витрати на обладнання автомобіля засобами навігації, реєстрації руху та засобами безпеки дорожнього руху (вогнегасники, аптечки, жилети, знаки аварійної зупинки, тощо).

Потрібно також передбачити витрати на придбання та заміну шин автотранспорту. Відповідно до Картки обліку пробігу (наробітку) пневматичної шини по кожному автомобілю, в яких зазначається усі дані щодо шин і їх пробігу за місяць і за період з початку експлуатації, у відповідності до ресурсу потрібно передбачити у витратах придбання нових шин (за потреби), а також витрати на їх встановлення на автомобіль. У відповідності до картки обліку пробігу (наробітку) пневматичної шини по кожному автомобілю, потрібно передбачити витрати на придбання (за потреби) та встановлення зимових/літніх автомобільних шин.

Розрахунки витрат на утримання службового автотранспорту за усіма розділами включаються до кошторису видатків служби замовника та подаються до органу управління, а їх розрахунок (обґрунтування) додається окремим файлом у вигляді пояснювальної записки.

Якщо протягом поточного року суттєво змінюються планові обсяги фінансування робіт з нового будівництва, реконструкції, ремонтів та експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування, або при виникненні потреби у здійсненні додаткових виїздів службового автотранспорту понад затверджений у плановому році пробіг, то служба замовника, за відповідними обґрунтуваннями, має право надати до органу управління на затвердження змінений кошторис видатків, у якому врахувати скориговані витрати на утримання службового автотранспорту на плановий рік.

Для забезпечення економного та раціонального використання коштів, витрати за кожним окремим транспортним засобом на паливно-мастильні матеріали встановлюються в обґрунтованому розмірі з урахуванням наступних обмежень:

- протяжності мережі автомобільних доріг державного значення, які перебувають на балансі служби автомобільних доріг в області;
- обсягів ремонтно-будівельних робіт в плановому році;
- віддаленості об'єктів будівництва та ремонту від служби замовника;
- кількості транспортних засобів служби замовника (власних та орендованих);
- лімітів пробігу службового автотранспорту служби замовника.

Основні планові пробіги службового автотранспорту що обслуговує адміністрацію служби замовника L_A^i (керівник, заступники, бухгалтерія, планово-економічний відділ, тендерно-договірний відділ, тощо), встановлюються на кожен місяць планового року в обґрунтованих розмірах. За нашими переконаннями, граничні обсяги середньомісячних планових пробігів, для службового автотранспорту, що обслуговує адміністрацію служби замовника матиме наступний розмір, що наведено в **табл. 1**.

Для автомобілів, які обслуговують адміністрацію служби замовника, можуть бути встановлені додаткові обсяги планового пробігу за окремим обґрунтуванням:

- поїздки до м. Києва у виробничих цілях (участь в нарадах, звітування тощо), з обґрунтуванням кількості відряджень та відстані від служби замовника до м. Києва;
- для автомобілів, які постійно працюють по м. Києву і Київській області (обсяги планового пробігу можуть бути збільшені на 1 500 км).

Таблиця 1

Граничні обсяги середньомісячних планових пробігів, для службового автотранспорту, що обслуговує адміністрацію служби замовника

Посада*	Середньомісячний пробіг, км
Начальник	до 5 000
Заступник начальника з експлуатаційного утримання	до 4 000
Заступник начальника з розвитку доріг	до 4 000
Заступник начальника з фінансово-економічних (фінансових) питань	до 3 500
*Для інших керівних посад служби замовника, які користуються службовим автотранспортом у виробничих цілях (головний бухгалтер, начальник фінансово-економічного (планово-економічного) відділу, юрист, тощо) за погодженням з керівником служби замовника встановлюється обсяг середньомісячного планового пробігу в обґрунтованому розмірі, але не більше ніж 2 500 км/на місяць.	

Для автомобіля $L_{\text{ч}}$ (1 автомобіль), який обслуговує диспетчерську службу, середньомісячний ліміт пробігу встановлюється, виходячи із середнього пробігу за останні три роки для таких автомобілів та розраховується за формулою:

$$L_{\text{ч}}^i = \frac{L_{\text{ч}}^3}{3} \div 12, \quad (1)$$

де $L_{\text{ч}}^i$ — обсяги середньомісячного планового пробігу i -того чергового автомобіля, який обслуговує оперативно-диспетчерську службу, км/рік;

$L_{\text{ч}}^3$ — фактичний пробіг i -того автомобіля за останні 3 роки, км.

У разі відсутності інформації про фактичний пробіг чергового автомобіля за останні 3 роки надається інформації за останні 2 роки або 1 рік з обґрунтуванням причини відсутності інформації за останні 3 роки.

За потреби середньомісячний плановий пробіг автомобіля, який обслуговує оперативно-диспетчерську службу може бути збільшено за окремим обґрунтуванням.

До службового автотранспорту, що обслуговує інші підрозділи служби замовника, відносяться автомобілі, які обслуговують відділ якості, технічного контролю та нових технологій служби, лабораторію з контролю якості виробництва, відділ ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, штучних споруд та безпеки дорожнього руху, відділ інвестиційно-кошторисної роботи, будівництва, реконструкції та капітального ремонту та оперативно-диспетчерську службу тощо.

Для службового автотранспорту, що обслуговує відділ якості, технічного контролю та нових технологій служби замовника, обсяги середньомісячного планового пробігу встановлюються в обґрунтованому розмірі виходячи із загальної кількості такого автотранспорту, кількості об'єктів будівництва та ремонту в плановому році, відстані до цих об'єктів та усередненої кількості виїздів протягом місяця планового року на ці об'єкти, та розраховується за формулою:

$$L_{\text{як}}^i = \sum_{l=1}^n (L_l^{\text{як}} \cdot q_l^{\text{як}}), \quad (2)$$

де $L_{\text{як}}^i$ — обсяги середньомісячного планового пробігу i -того автомобіля, що обслуговує відділ якості, технічного контролю та нових технологій служби замовника, км;

- $L_l^{Як}$ — відстань до i -того об'єкта будівництва і ремонту на яких заплановано перевірку якості робіт та у зворотному напрямку, км;
 $q_l^{Як}$ — середня кількість виїздів на l -тий об'єкт будівництва і ремонту за місяць, од.;
 n — кількість об'єктів, за якими закріплений i -тий автомобіль, од.

Обсяги середньомісячного планового пробігу, для службового автотранспорту, що обслуговує лабораторію з контролю якості виробництва.

Для службового автотранспорту, що обслуговує лабораторію з контролю якості виробництва служби замовника, обсяги середньомісячного планового пробігу встановлюються в обґрунтованому розмірі виходячи із загальної кількості такого автотранспорту, кількості об'єктів будівництва і ремонту в плановому році, відстані до цих об'єктів та усередненої кількості виїздів протягом року на ці об'єкти та розраховуються за формулою (3):

$$L_{Лаб}^i = \sum_{l=1}^n (L_l^{Лаб} \cdot q_l^{Лаб}), \quad (3)$$

- де $L_{Лаб}^i$ — обсяги середньомісячного планового пробігу i -того автомобіля, що обслуговує лабораторію з контролю якості виробництва служби замовника, км;
 $L_l^{Лаб}$ — відстань до l -того об'єкта будівництва і ремонту, де заплановано проведення лабораторних досліджень та у зворотному напрямку, км;
 $q_l^{Лаб}$ — кількість виїздів на l -тий об'єкт, де заплановано проведення лабораторних досліджень од.;
 n — кількість об'єктів за якими закріплений i -тий автомобіль, од.

Обсяги середньомісячного планового пробігу, для службового автотранспорту, що обслуговує відділ ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, штучних споруд та безпеки дорожнього руху.

Для службового автотранспорту, що обслуговує відділ ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, штучних споруд та безпеки дорожнього руху, обсяги середньомісячного планового пробігу встановлюються в обґрунтованому розмірі виходячи із загальної кількості такого автотранспорту, відстані до l -того об'єкта де заплановано проведення перевірки ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, штучних споруд та безпеки дорожнього руху, та усередненої кількості виїздів щомісяця протягом року:

$$L_{ЕУ}^i = \sum_{l=1}^n (L_l^{ЕУ} \cdot q_l^{ЕУ}), \quad (4)$$

- де $L_{ЕУ}^i$ — обсяги середньомісячного планового пробігу i -того автомобіля, що обслуговує відділ ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, штучних споруд та безпеки дорожнього руху служби замовника, км;
 $L_l^{ЕУ}$ — відстань до l -того об'єкта, де заплановано проведення контролю показників ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, штучних споруд та безпеки дорожнього руху та у зворотному напрямку, км;
 $q_l^{ЕУ}$ — кількість виїздів на l -тий об'єкт, де заплановано проведення контролю показників ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, штучних споруд та безпеки дорожнього руху од.;

n — кількість об'єктів за якими закріплений i -тий автомобіль, од.

Обсяги середньомісячного планового пробігу для службового автотранспорту, що обслуговує відділ інвестиційно-кошторисної роботи, нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту.

Для службового автотранспорту, що обслуговує відділ інвестиційно-кошторисної роботи, нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту, відділ підготовки проектно-кошторисної документації та відділ забезпечення землевідведення служби замовника, обсяги середньомісячного планового пробігу встановлюються в обґрунтованому розмірі виходячи із загальної кількості такого автотранспорту, кількості об'єктів будівництва в плановому році, кількості об'єктів будівництва, що заплановані, та плануються в наступних за плановим роках, відстані до цих об'єктів, усередненої кількості виїздів протягом року на ці об'єкти та кількість виїздів протягом року на погодження документації:

$$L_{\text{Буд}}^i = \sum_{l=1}^n (L_l^{\text{Буд}} \cdot q_l^{\text{Буд}}) + (L_l^{\text{ПД}} \cdot q_{\text{ПД}}), \quad (5)$$

де $L_{\text{Буд}}^i$ — обсяги середньомісячного планового пробігу i -того автомобіля, що обслуговує відділ інвестиційно-кошторисної роботи, нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту, відділ підготовки проектно-кошторисної документації та відділ забезпечення землевідведення служби замовника для виконання своїх функцій при будівництві та ремонтах автомобільних доріг загального користування державного значення, км;

$L_l^{\text{Буд}}$ — відстань до l -того об'єкта будівництва і ремонту, що заплановано в звітному році та планується в наступних роках та у зворотному напрямку, км;

$L_l^{\text{ПД}}$ — відстань до l -того об'єкта погодження документації та у зворотному напрямку, км;

$q_l^{\text{Буд}}$ — середня кількість виїздів на l -ий об'єкт будівництва та ремонту за місяць, од.;

$q_{\text{ПД}}$ — середня кількість виїздів на погодження документації за місяць, од.;

n — кількість об'єктів за якими закріплений i -ий автомобіль, од.

Обсяги річного планового пробігу автомобіля визначається як сума середньомісячних розрахункових пробігів автомобіля за плановий рік. Місячний пробіг автомобіля за виробничої потреби може перевищувати затверджений середньомісячний пробіг, але не перевищувати встановлений плановий пробіг службовим автотранспортом в цілому за рік.

У окремих випадках (як виняток), використовувати службовий автотранспорт з перевищенням обсягів встановленого планового пробігу в цілому за рік можливо лише за погодженням із органом управління.

Висновки

Отже, служби автомобільних доріг в областях мають на балансі автотранспортні засоби, користування якими передбачає ряд витрат, зокрема на паливо та мастильні матеріали, ремонт, заміну шин тощо. Крім цього, кожна САД в областях має право взяти в оренду автомобіль, якого не мають на балансі, але мають потребу в його використанні. У цьому випадку до вищезазначених витрат додаються ще й витрати на оренду автомобіля. Ці витрати повинні бути чітко спланованими і в межах затвердженого кошторису та асигнувань бюджету, що здійснюється.

Основними критеріями при плануванні є чітке розмежування власних та орендованих

автомобілів, час їх використання та обсяги пробігу за зміну. Від відстані, яку долає автомобіль за зміну залежать витрати палива, мастильних матеріалів, витрати на шини, технічне обслуговування та ремонти автомобілів. Крім цього при плануванні витрат на утримання службового автотранспорту потрібно враховувати такі витрати як страхування автомобілів та водіїв, що ними керують та витрати на обладнання автомобіля до норм експлуатації.

Запровадження у плануванні зазначеного методичного підходу та використання наведеного аналітичного інструментарію щодо розрахунку усіх необхідних статей видатків для утримання службового автотранспорту встановить реалізацію чіткого механізму розрахунку планових витрат на утримання службового автотранспорту замовника дорожніх робіт, а також забезпечить автоматизований інформаційно-аналітичний комплекс планування кошторисів видатків, в якому реалізовано ввід інформації та звітність у типові форми та можливість оперативного реагування на зміну складу автопарку, потреб у запасних частинах, ремонтах чи інших витрат щодо утримання службового автотранспорту та внесення змін до кошторису витрат.

Список літератури

1. Гречко А.В., Матвієнко О.В. Стратегічний підхід в управлінні витратами підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2010. № 5 (3). С. 77–80.
2. Унгур'ян К.Д. Теоретичні основи планування витрат підприємства. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених (19–20 квітня 2019 року)*. Харків, 2019. 237 с.
3. Лисенко А.О., Доломан К.А. Розробка функціонально-цільової системи управління витратами підприємств дорожньої галузі. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2016. № 2 (2). С. 79–84.
4. Безуглий А.О., Бібик Ю.М. Принципи вдосконалення системи ціноутворення дорожніх робіт. *Дороги і мости*. 2011. № 13. С. 14–17.
5. МВ 42.1-37641918-774:2019 Методичні вказівки зі складання кошторису видатків на утримання служби замовника та визначення розміру коштів на її утримання при виконанні робіт з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування. Київ, 2019. 52 с. (Інформація та документація).
6. Про впорядкування використання легкових автомобілів бюджетними установами та організаціями : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2003 N 848, редакція від 17.12.2016 N 950-2016-п // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-2003-%D0%BF#Text> (дата звернення 16.01.2021).
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 N 436-IV, редакція від 16.10.2020 N 124-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 16.01.2021).
8. Про граничні суми витрат на придбання автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, мобільних телефонів, комп'ютерів державними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного і місцевих бюджетів : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 № 332, редакція від 25.07.2020 N 639-2020-п // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2001-%D0%BF#Text> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-2003-%D0%BF> - Text (дата звернення: 14.07.2020).
9. Про затвердження Експлуатаційних норм середнього ресурсу пневматичних шин колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 20.05.2006 N 488, редакція від 03.07.2018 N z0682-18 // База

даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0712-06#Text> (дата звернення: 14.07.2020).

References

1. Hrechko, A.V., Matviyenko, O.V. Stratehichnyy pidkhid v upravlinni vytratamy pidpryyemstva [Strategic approach to cost management of the enterprise]. *Suchasni problemy ekonomiky i pidpryyemnytstva*. 2010. 5(3). P. 77–80. [in Ukrainian].
2. Unhurian K.D. Teoretychni osnovy planuvannya vytrat pidpryyemstva [Theoretical foundations of enterprise cost planning]. *Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi studentiv, aspirantiv ta molodykh uchenykh (19-20 kvitnya 2019 roku)*. Kharkiv, 2019. 237 p. [in Ukrainian].
3. Lysenko, A. O.; and Doloman, K. A. (2016). Rozrobka funktsionalno-tsilovoi systemy upravlinnia vytratamy pidpryyemstv dorozhnoi haluzi [Development of functional-target cost management system of road industry enterprises]. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpryyemnytstva*. 2(2). P. 79-84. [in Ukrainian].
4. Bezuhlyy, A. O., and Bibyk, YU. M. (2011). Pryntsypy vdoskonalennya systemy tsinoutvorennya dorozhnikh robot [Principles of improving the pricing system of road works]. *Dorohy i mosty [Roads and Bridges]*. 13. P. 14–17. [in Ukrainian].
5. MV 42.1-37641918-774:2019 Metodychni vkazivky zi skladannya koshtorysu vydatkiv na utrymannya sluzhby zamovnyka ta vyznachennya rozmiru koshtiv na yiyi utrymannya pry vykonanni robot z ekspluatatsiyneho utrymannya avtomobil'nykh dorih zahalnoho korystuvannya [Methodical instructions (MV 42.1-37641918-774:2019) Methodical instructions on drawing up an estimate of expenses for the maintenance of the customer's service and determining the amount of funds for its maintenance during maintenance of public roads]. Kyiv, 2019. 52 p. [in Ukrainian].
6. Pro vporyadkuvannya vykorystannya lehkovykh avtomobiliv byudzhetnymi ustanovamy ta orhanizatsiyamy : Regulation of the Cabinet of Ministers of Ukraine vid 4.06.2003 N 848, editorial office of 17.12.2016 N 950-2016-п // Database of Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-2003-%D0%BF#Text> (Last accessed: 16.01.2021) [in Ukrainian].
7. Hospodarskyi kodeks Ukrayiny of 16.01.2003 № 436-IV, editorial office of 16.10.2020 N 124-IX // Database of Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Last accessed: 16.01.2021) [in Ukrainian].
8. Pro hranychni sumy vytrat na prydbання avtomobiliv, mebliv, inshoho obladnannya ta ustatkuvannya, mobilnykh telefoniv, kompiuteriv derzhavnymy orhanamy, a takozh ustanovamy ta orhanizatsiyamy, yaki utrymuiutsia za rakhunok derzhavnoho i mistsevykh biudzhativ : Regulation of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 04.04.2001 № 332, editorial office of 25.07.2020 N 639-2020-п // Database of Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2001-%D0%BF#Text> (Last accessed: 16.01.2021) [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Ekspluatatsiinykh norm serednoho resursu pnevmatychnykh shyn kolisnykh transportnykh zasobiv i spetsialnykh mashyn, vykonanykh na kolisnykh shasi : Order of the Ministry of Transport and Communications of Ukraine of 20.05.2006 N 488, editorial office of 03.07.2018 N z0682-18 // Database of Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0712-06#Text> (Last accessed: 16.01.2021) [in Ukrainian].

Vitalii Ivanchenko, Ph.D., Associate Prof., <https://orcid.org/0000-0003-4014-0780>

Taras Pechonchyk, <https://orcid.org/0000-0003-3093-6822>

M.P. Shulgin State Road Research Institute State Enterprise – DerzhdorNDI SE, Kyiv, Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE CALCULATION OF PLANNED COSTS FOR MAINTENANCE OF SERVICE VEHICLES OF THE ROAD WORKS CUSTOMER

Abstract

Introduction. Effective management of road industry is particularly important in conditions of limited funding, as it is not possible to provide adequate funding of the economic entity that has the functions of a customer service. The cost of the customer service maintenance depends directly on the compliance with applicable regulations for these works cost determination. One of the aspects that form a considerable part of the costs of customer service is the maintenance of service vehicles.

Problem Statement. Road services in the regions (hereinafter RSR) are the recipients and managers of the funds from the State Budget of Ukraine that are directed for the development and maintenance of public roads of state importance, being as well the asset holders of these roads. To perform their functions, the RSR have vehicles on their balance, the use of which involves a number of costs, including fuel and lubricants, repair, maintenance, replacement of tires, etc. The most important of the steps involved in setting the costs of vehicle maintenance is the process of cost planning. Planning has to be based on the structure of the vehicle fleet (own or leased), functional responsibilities and scope of road works.

Planning is carried out for vehicles on the balance of the RSR, as well as for leased vehicles. In the case of leasing, the costs mentioned above are added by the vehicles leasing costs. These costs must be forecasted, justified and performed within the approved cost estimates of the customer service expenses.

Purpose. The purpose of the article is to highlight the theoretical and methodological approaches to the calculation of planned costs for the maintenance of service vehicles of the road works customer.

Materials and methods. Dialectical methods of knowledge, such as analysis and synthesis of fleet composition characteristics and approaches to cost planning methods, as well as induction, were used in writing the article to explore some aspects of the process of calculating the planned cost of maintenance of the road works customer's service vehicles.

Results. The study highlights and describes the main approaches to the calculation of planned costs for the maintenance of service vehicles of the road works customer. The methodology of calculation of planned costs for the maintenance of service vehicles is explored.

Conclusions. The introduction of a clear methodology and analytical toolkit for calculating all necessary expenditure items for the maintenance of the road works customer's vehicles in the cost planning process will establish the implementation of a clear mechanism for calculating the planned costs of maintenance of the road works customer's vehicles. It will also provide an automated information-analytical complex for planning of cost estimates, with information entry and reporting in standard forms and possibility of prompt response to changes in fleet composition, needs for spare parts, repairs or other expenses for the maintenance of service vehicles and making changes in cost estimates.

Keywords: motor vehicles, costs, cost planning, customer service, maintenance of service vehicles.